

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS POLITINIŲ
PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL LIETUVOS LAISVĖS SAJUNGOS (LIBERALŲ) FINANSAVIMO IR ARTŪRO
ZUOKO ATLYGINTINAI SKLEISTŲ VAIZDO ĮRAŠŲ SOCIALINIAME INTERNETO
TINKLE „FACEBOOK“ VERTINIMO**

2019 m. kovo 18 d. Nr. 3-61 (1.12)

Vilnius

Dėl tyrimo pagrindo

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2018 m. rugpjūčio 27 d. gavo kreipimąsi, kuriame remiamasi 2011 m. lapkričio 20 d. interneto dienraščio www.bernardinai.lt publikacija „Artūras Zuokas. Apie atsakingą liberalizmą ir krikščioniškas vertybes“¹ bei 2018 m. liepos 5 d. interneto naujienų puslapio www.15min.lt publikacijomis „(Ne)uždraustas vaisius: verslo pinigai maitina Kauno ir Vilniaus politikus“² ir „15min studijoje – speciali laida apie verslo pinigus politinėse organizacijose“³. Kreipimesi pažymėta, kad „A. Zuoko biografijoje nurodoma, kad 2010 m. jis išstojo iš politinės partijos Liberalų ir centro sąjungos ir įsteigė visuomeninį judėjimą „TAIP“ <...>, kuris Juridinių asmenų registro duomenimis 2010 m. liepos 1 d. buvo įregistruotas kaip asociacija „Tėvynės atgimimas ir perspektyva“. <...> šio visuomeninio judėjimo pagrindu 2011 m. lapkričio 19 d. buvo įkurta politinė partija „Sąjunga Taip“, kurios pirmininku tapo A. Zuokas. 2011 m. lapkričio 20 d. internetiniame dienraštyje Bernardinai.lt paskelbtoje A. Zuoko kalboje politinės partijos „Sąjunga Taip“ steigiamajame suvažiavime yra tiesių užuominų apie tai, kad visuomeninis judėjimas, veikiantis kaip asociacija, yra neatsiejamai susijęs su minėta partija ir steigiama partija tiesiog formalizuoja šios asociacijos, jai priklausančių asmenų dalyvavimą politiniame gyvenime ir rinkimuose: „Judėjimo nariai steigia „Sąjungą TAIP“ kaip instrumentą, kuris leistų aktyviai dalyvauti politiniame gyvenime.“. Ši partija dalyvavo 2012 m. vykusiuose rinkimuose į Lietuvos Respublikos Seimą. Visu šiuo laikotarpiu veikė ir visuomeninis judėjimas – asociacija „Tėvynės atgimimas ir perspektyva“. 2014 m. politinė partija „Sąjunga Taip“ buvo reorganizuota jungimo būdu ją prijungiant prie politinės partijos Liberalų ir centro sąjungos. Tokiu būdu išliko tas pats juridinis asmuo, kuriam perėjo visos politinės partijos „Sąjunga Taip“ teisės ir pareigos, tik turintis pakeistą pavadinimą – Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai). Šios partijos pirmininku yra A. Zuokas“. <...> partiją reorganizavus ir jos teises ir pareigas perėmus senai partijai nauju pavadinimu – Lietuvos laisvės sąjunga

¹ Nuoroda internete <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-11-20-arturas-zuokas-apie-atsakinga-liberalizma-ir-krikscioniskas-vertybes/72369> [žiūrėta 2019-01-30].

² Nuoroda internete <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/ne-uzdraustas-vaisius-verslo-pinigai-maitina-kauno-ir-vilniaus-politikus-56-992560> [žiūrėta 2019-01-30].

³ Nuoroda internete <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/15min-studijoje-speciali-laida-apie-verslo-pinigus-politinese-organizacijose-56-996772> [žiūrėta 2019-01-30].

(liberalai) – tikėtina buvo siekiama sukurti iliuziją dėl sąsajų su asociacija „Tėvynės atgimimas ir perspektyva“ nebuvimo, tuo pačiu išlaikant galimybę politinę partiją Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) remti juridiniams asmenims“. <...> Taigi kyla pagrįstas klausimas – iš kokių lėšų ir kieno remiama politinė partija Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) su A. Zuoku priešakyje vykdo aktyvią ir agresyvią politinę veiklą ir intensyviai rengiasi artėjantiems 2019 m. rinkimams į savivaldybių tarybas? A. Zuoko internetiniame puslapyje <http://zuokas.lt> ir socialinio tinklo paskyroje <http://facebook.com/zuokas> yra patalpinta ir vis talpinami nauji įvairūs reklaminiai filmukai (vaizdo klipai), kuriuose dalyvaujant jam pačiam yra pateikiama politinio turinio informacija apie jo paties veiklą, nuveiktus darbus, siūlomas idėjas ir kritikuojami oponentai. Akivaizdu, kad šių siužetų kūrimas reikalauja finansinių išteklių, o jų transliavimas yra apmokamas, tačiau viso to finansavimo šaltinis yra nežinomas“. Pastebėtina, kad kreipimosi autorius nepateikė duomenų, įrodančių minėtų vaizdo įrašų atlygintiną viešinimą socialiniuose tinkluose ar kituose informacijos sklaidimo šaltiniuose. Minėtose www.15min.lt publikacijose, anot kreipimosi autoriaus, nurodoma, kad „Artūro Zuoko įkurta ir vadovaujama asociacija „Tėvynės atgimimas ir perspektyva“ gauna finansavimą iš daugybės verslo subjektų ir tokiu būdu, išvengiant įstatymuose nustatytų draudimų, iš esmės yra finansuojama su šia asociacija susijusių politikų ir pačios politinės partijos Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) veikla“. Kreipimesi prašoma „pradėti tyrimą, kuriuo būtų siekiama nustatyti, ar buvusi politinė partija „Sąjunga Taip“ nebuvo, o jos teisių ir pareigų perėmėja – politinė partija Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – nebuvo ir nėra finansuojama iš neleistinių finansavimo šaltinių (įskaitant paramą iš juridinių asmenų nepinigine forma); ar šios politinės partijos nėra priėmusios sprendimų politinės partijos veiklai naudoti lėšas, gautas iš neleistinių politinės partijos finansavimo šaltinių; ar šios politinės partijos, jų valdymo organai ar jų nariai nėra sudarę politinės partijos finansavimo sandorių, kurie pažeidžia įstatymų reikalavimus; ar A. Zuoko viešinami filmai (reportažai, vaizdo klipai) nelaikytini politine reklama ir ar toks informacijos sklaidimas atitinka įstatymų reikalavimus; koks šių filmų kūrimo ir viešinimo finansavimo šaltinis“.

Dėl teisinio reglamentavimo

2. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad politinė reklama laikoma valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios sklaidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija.

3. Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, *politinė reklama, politinės kampanijos laikotarpiu nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.*

4. Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalį, *politine reklama nelaikomi ne politinės kampanijos laikotarpiu skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, jų valdymo organų veiklą, išskyrus atvejus, kai tokiais pranešimais yra agituojama per būsimą politinę kampaniją balsuoti valstybės politiko, politinės partijos ar jos nario interesais arba už tokius pranešimus yra atsilyginama ar numatoma atsilyginti (1 punktas), ir politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą (2 punktas).*

5. Įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad *prasidėjus politinei kampanijai, visos politinės kampanijos išlaidos gali būti apmokamos tik iš politinės kampanijos sąskaitoje esančių lėšų (1 dalis). Politinės kampanijos išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir prisiimti įsipareigojimai, įskaitant išlaidas politinei reklamai (4 dalies 1 punktas). Politinės kampanijos išlaidomis taip pat pripažįstamos ne politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos, atitinkančios šio straipsnio 4 dalyje, išskyrus 4 dalies 7 ir 9 punktus, nustatytą paskirtį, jeigu 4 dalyje nurodyti daiktai ir kitas turtas yra skirti politinei kampanijai arba jeigu paslaugos yra gautos politinės kampanijos laikotarpiu. Politinės kampanijos dalyviai privalo apie tai pranešti Vyriausiajai rinkimų komisijai ir kartu pateikti išlaidas patvirtinančių dokumentų kopijas (5 dalis).*

6. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 6 dalį, *priimti aukas ir įgyti turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai gali tik savarankiški politinės kampanijos dalyviai ir tik nuo jų registravimo savarankiškais politinės kampanijos dalyviais ir jų sąrašo paskelbimo Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje dienos.*

7. Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *politinių partijų finansavimą pagal kompetenciją įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoja Vyriausioji rinkimų komisija ir kitos institucijos.*

Dėl tyrimo aplinkybių nustatymo

8. 2015 m. birželio 9 d. VRK priėmė sprendimą Nr. Sp-238 ir pripažino, kad 2015 m. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos metu dienraščiuose „Lietuvos rytas“ ir „Vakaro žinios“ LLS pirmininko ir kandidato į Vilniaus miesto savivaldybės merus A. Zuoko interesais buvo paskleista bei asociacijos „Tėvynės atgimimas ir perspektyva“ (toliau – asociacija „TAIP“)

apmokėta politinė reklama. Kitų įrodančių duomenų ir faktinių aplinkybių, patvirtinančių LLS tiesioginį ar netiesioginį finansavimą asociacijos „TAIP“ lėšomis, VRK neturi ir nėra gavusi.

9. VRK, patikrinusi kreipimesi nurodytą informaciją, nustatė, kad socialinio interneto tinklo „Facebook“ (toliau – „Facebook“) paskyroje „Zuokas“⁴ 2010–2013 m. laikotarpiu buvo paskelbta 29, 2014 m. – 38, 2015 m. – 50, 2016 m. – 76, 2017 m. – 29, 2018 m. – 207 vaizdo įrašai. Dalyje 2018 m. vaizdo įrašų pristatomos idėjos Vilniaus miestui, akcentuojami nuveikti darbai Vilniaus mero kadencijos metu, kritiškai atsiliepiama apie kitų politikų sprendimus. Stebėdama viešai skleidžiamą informaciją, VRK užfiksavo, kad dalis 2018 m. „Facebook“ vaizdo įrašų buvo skleista atlygintinai ir skirta tikslinei auditorijai, tai yra 18 metų ir vyresniems asmenims, gyvenantiems Vilniuje. Interneto puslapyje <http://zuokas.lt> taip pat publikuojami minėti vaizdo įrašai bei pateikiama ir kita A. Zuoko biografijos, vykdytų idėjų ir projektų informacija lietuvių, anglų ir rusų kalbomis.

10. Susipažinusi su pranešime pateikta ir viešoje erdvėje paskelbta informacija bei siekdama įgyvendinti Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatyme nustatytas funkcijas ir nustatyti, ar nebuvo pažeisti įstatymų reikalavimai, 2018 m. rugsėjo 17 d. VRK dėl informacijos pateikimo kreipėsi į LLS pirmininką A. Zuoką (VRK reg. Nr. 2-874 (7.9) ir asociaciją „TAIP“ (VRK reg. Nr. 2-875 (7.9)).

10.1. 2018 m. spalio 4 d. gautas asociacijos „Tėvynės atgimimas ir perspektyva“ atsakymas (VRK reg. Nr. 1-2013 (7.9), kuriame nurodyta:

10.1.1. 2014 m. spalio 1 d. – 2015 m. kovo 15 d., 2016 m. balandžio 9 d. – 2016 m. spalio 23 d. bei 2017 m. spalio 26 d. – 2018 m. rugsėjo 21 d. laikotarpiais, išskyrus 8 punkte nurodytą atvejį, asociacija „TAIP“ neužsakė ir neapmokėjo viešinimo ir reklamos paslaugų viešosios informacijos sklaidos priemonėse: lauko reklamose, spaudoje, televizijoje, internete, taip pat socialiniuose tinkluose, pavyzdžiui, „Facebook“.

10.1.2. 2014 m. spalio 1 d. – 2015 m. kovo 15 d., 2016 m. balandžio 9 d. – 2016 m. spalio 23 d. bei 2017 m. spalio 26 d. – 2018 m. rugsėjo 21 d. laikotarpiais asociacijoje dirbo nuo 4 iki 8 darbuotojų, ėję referento, projektų vadovo, projektų administratoriaus, projektų vadovo asistento ir atsakingojo sekretoriaus pareigas. Nurodyti minėtų pareigybių vidutinio atlyginimo dydžiai.

10.1.3. Asociacijos „TAIP“ lėšomis nėra apmokami ar numatomi apmokėti A. Zuoko ir (ar) kitų asociacijos narių informaciniai pranešimai, publikacijos viešosios informacijos sklaidos priemonėse: lauko reklamoje, spaudoje, televizijoje, internete, taip pat socialiniuose tinkluose internete ar kitur. Pažymėta, kad asociacija savo veiklą vykdo laikydamasi Lietuvos Respublikos įstatymų.

⁴ Nuoroda internete <https://www.facebook.com/Zuokas/> [žiūrėta 2019-01-29].

10.2. 2018 m. spalio 15 d. gautas LLS atstovo elektroninis laiškas – atsakymas (VRK reg. Nr. 1-2099 (7.9), kuriame nurodyta, kad LLS neturi duomenų apie VRK užduodamus klausimus ir visą informaciją apie politinės partijos vykdytą veiklą, apmokėtas sąskaitas ir visą kitą susijusią informaciją LLS yra pateikusi įstatymų nustatyta tvarka. Kartu paaiškinta, kad politinės partijos pirmininkas yra ne tik valstybės politikas, tačiau ir aktyvus visuomeninis veikėjas bei žurnalistas. Pažymėta, kad per socialinius tinklus viešinamos idėjos ir pasiūlymai, kuriais neraginama balsuoti, nėra politinė reklama ir negali būti ja laikoma. Taip pat pastebėta, kad konkurentų skunde išsakomos bendro pobūdžio abejonės, nenurodant jokių konkrečių faktų – laikytinos kaip neteisingos bei subjektyvios.

11. Atsižvelgiant į 8.2 papunktyje nurodytą aplinkybę, kad LLS neturi duomenų apie VRK užduotus klausimus, 2018 m. spalio 23 d. VRK dėl informacijos pateikimo oficialiu elektroninio pašto adresu arturas.zuokas@vilnius.lt kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narį A. Zuoką (VRK reg. Nr. 2-964 (7.9). Nesulaukus atsakymo, tuo pačiu elektroninio pašto adresu 2018 m. lapkričio 28 d. buvo kreiptasi pakartotinai. Laiškai negrižo, tačiau atsakymai negauti. 2019 m. sausio 18 d. VRK raštas persiustas pakartotinai kitu elektroninio pašto adresu arturas@zuokas.lt, tą pačią dieną gautas A. Zuoko atsakymas, kad raštą gavo, ir pastebėjimas, kad pirminis el. pašto adresas arturas.zuokas@vilnius.lt yra neegzistuojantis. A. Zuoko paprašyta atsiųsti atsakymą iki 2019 m. sausio 28 d.

11.1. 2019 m. sausio 28 d. gautas A. Zuoko atsakymas (VRK reg. Nr. 1-582 (7.9), kuriame nurodyta:

11.1.1. *„Vaizdo įrašų mokamas viešinimas, kuris susijęs su rinkimais, apmokamas Artūro Zuoko, kaip savarankiško rinkiminės kampanijos dalyvio. Pagal profesiją esu ne tik politikas, bet ir žurnalistas, todėl matau visuomenei aktualius klausimus, kuriais pasisakau“.*

11.1.2. Į VRK klausimą, kas kuria minėtus vaizdo įrašus ir ar už jų kūrimą (montavimą, vizualizavimą) yra atsilyginama ar ketinama atsilyginti, atsakyta, kad *„vaizdo įrašai socialiniame tinkle „Facebook“ klausiamu laikotarpiu rengti savarankiškai ar šeimos narių pagalba. Rinkiminės kampanijos laikotarpiu, kai nusprendžiau kandidatuoti savivaldos rinkimuose, daliai vaizdo įrašų sukurti pasitelkiamas paslaugos teikėjas, su kuriuo bus atsiskaitoma iš rinkiminės kampanijos sąskaitos teisės aktų nustatyta tvarka“.*

11.1.3. Į VRK klausimą, ar domeno www.zuokas.lt išlaikymas yra mokamas (jei taip, nurodyti paslaugų teikėją, paslaugų teikimo kainą ir iš kokių lėšų paslaugos apmokamos ar ketinamos apmokėti), atsakyta, kad *„savo tęstinei ir nuolatinei veiklai vykdyti jau daugelį metų naudoju internetinio tinklapio adresą www.zuokas.lt. Duomenų kaštai apmokami mano paties ir dėl to nėra sudaryta paslaugų teikimo sutarčių. Domeno paslaugą teikia UAB „Interneto vizija“.*

11.1.4. *„Interneto puslapis <http://zuokas.lt> nėra administruojamas atlygintinai. Rinkiminės kampanijos laikotarpiu, po mano išsikėlimo, svarstysiu galimybę įsigyti išorės konsultantą. Priėmus sprendimą, savo išlaidas deklaruosiu VRK teisės aktų nustatyta tvarka“.*

11.1.5. *„Interneto puslapio <http://zuokas.lt> dabartinė aktuali informacija nėra verčiama į anglų ir rusų kalbas. Šiuo metu rinkimams neaktuali informacija, taip pat pagrindiniai duomenys apie mane buvo versti mano paties arba šeimos narių pagalba. Tai atlikta daug metų atgal ir tai nėra susiję su šiuo metu vykstančiais rinkimais“.*

12. 2018 m. gruodžio 6 d. A. Zuokas viešai paskelbė apie savo apsisprendimą kandidatuoti į Vilniaus miesto savivaldybės merus⁵. 2018 m. gruodžio 7 d. A. Zuokas VRK nario sprendimu Nr. PK1-2018STR-S264 buvo registruotas savarankišku 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos dalyviu.

13. Teikime (prašyme) dėl įregistravimo savarankišku politinės kampanijos dalyviu A. Zuokas nurodė, kad turėjo politinės kampanijos išlaidų iki politinės kampanijos pradžios (2018 m. lapkričio 7 d.). VRK informacinėje sistemoje yra A. Zuoko, kaip savarankiško politinės kampanijos dalyvio, išdininkės užregistruotas 2018 m. lapkričio 6 d. UAB „Publicum Events“ išrašytas išlaidų dokumentas ir nurodyta išlaidų paskirtis – „reklama internete“. Politinės reklamos eilutės, detalizuojančios išlaidų dokumento sudėtį, iki 2019 m. vasario 21 d. nebuvo sukurtos, todėl negalima identifikuoti, kokiam tikslui politinės kampanijos laikotarpiu A. Zuokas patyrė išlaidų, nebūdamas registruotu politinės kampanijos dalyviu. Atsižvelgiant į tai, 2019 m. vasario 22 d. elektroniniu laišku kreiptasi į A. Zuoką ir jo išdininkę, prašant suteikti papildomos informacijos, ar į politinės kampanijos išlaidas VRK informacinėje sistemoje planuojama įtraukti išlaidas (prisiimtus įsipareigojimus) už vaizdo įrašų atlygintiną skleidimą „Facebook“ iki A. Zuoko registravimo politinės kampanijos dalyviu, bei pateikti „Facebook“ atlygintinų paslaugų užsakymo ataskaitų, „Facebook“ išrašytų sąskaitų faktūrų ir mokėjimų nurodymų kopijas. 2019 m. vasario 26 d. gautas (VRK reg. Nr. 1-1929 (7.9) A. Zuoko atsakymas, kuriame nurodyta: *„tik 2018 m. gruodžio 6 d. nusprendžiau kandidatuoti į Vilniaus miesto savivaldybės merus, o sekančią dieną pateikiau reikiamus dokumentus mano kaip pretendento į kandidatų teisinei registracijai. Iki to laiko, skleidžiau įprastinio pobūdžio pranešimus apie savo ilgalaikę veiklą, kuria nebuvo raginama balsuoti ir tai nebuvo politinė reklama. Be to, negalėjau raginti balsuoti, nes apskritai nebuvau apsisprendęs dalyvauti rinkimuose. Vadovaujantis tuo, paaiškinu, kad neplanuoju įtraukti išlaidų už vaizdo įrašų atlygintinį skleidimą „Facebook“ iki registravimosi politinės kampanijos dalyviu iki 2018 m. gruodžio 7 d.“.*

⁵ Nuoroda internete <http://www.diena.lt/naujienos/vilnius/miesto-pulsas/zuokas-apsisprende-kandidatuos-i-vilniaus-merus-892017> [žiūrėta 2019-02-11].

Dėl A. Zuoko vaizdo įrašų turinio ir susijusios informacijos

14. Tyrimo metu peržiūrėta dešimt 2018 m. kovo 29 d. – gruodžio 5 d. A. Zuoko „Facebook“ paskyroje „Zuokas“⁶ atlygintinai skelbtų ir politinės reklamos žyma nepažymėtų vaizdo įrašų, kurie buvo užfiksuoti VRK vykdomos nuolatinės viešosios informacijos stebėsenos metu. Minėtuose įrašuose išskiriamas vienas asmuo, tai yra A. Zuokas, jo asmeninės savybės, sėkmės patarimai, pasiekimai, aštuoniais atvejais iš dešimties vaizdo įrašų pabaigoje rodomas A. Zuoko interneto puslapio www.zuokas.lt adresas. Keturiuose iš dešimties vertintų vaizdo įrašų buvo nustatyti politinės reklamos požymiai, tai yra skelbiamos A. Zuoko, kaip politiko, įvaizdžio gerinimas bei idėjos, tapačios rinkimų agitacijos metu skleidžiamoms programos idėjoms. Trys iš keturių vaizdo įrašų paskelbti jau prasidėjus 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinei kampanijai.

14.1. 2018 m. gegužės 17 d. buvo paskelbtas ir tą pačią dieną atlygintinai skleistas 3 min. 34 s. trukmės vaizdo įrašas „Nemokamas viešasis transportas Vilniuje?“⁷ su priedu: „*Ar reikia Vilniuje nemokamo viešojo transporto taip, kaip yra Taline? Būtinai turime paklausti pačių vilniečių. #apklausa #ieskomsavanoriu*“. Įrašė A. Zuokas gatvėje ir viešajame transporte kalbina du Vilniaus gyventojus, klausdamas, kaip dažnai naudojasi viešuoju transportu, ar turi savo automobilį, ką jie norėtų pagerinti viešojo transporto sistemoje, ar norėtų nemokamo viešojo transporto Vilniuje registruotiems gyventojams, akcentuoja Talino nemokamą viešąjį transportą kaip pavyzdį. Taip pat rodomas susitikimas su savivaldybės įmonės „Susisiekimo paslaugos“ atstovu, kur aptariamos priemonės įgyvendinti nemokamo viešojo transporto Vilniuje idėją. Įrašo pabaigoje (3:30-3:33) rodomas interneto puslapio www.zuokas.lt adresas.

14.1.1. Pastebėtina, kad nemokamo viešojo transporto Vilniuje idėja atsispindi ir 2019 m. sausio 25 d., tai yra politinės kampanijos metu „Facebook“ skleistoje kandidato į Vilniaus miesto merus A. Zuoko politinėje reklamoje⁸ ir viešai išsakytose idėjose⁹, todėl ne politinės kampanijos metu skleistas vaizdo įrašas laikytinas A. Zuoko politine reklama, kurios turinys galimai orientuotas į 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimų politinę kampaniją. Pažymėtina, kad šio politinės reklamos žyma nepažymėto įrašo atlygintinas skleidimas „Facebook“ buvo vykdomas dar neprasidėjus 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinei kampanijai, tai yra iki 2018 m. lapkričio 7 d.

14.2. Prasidėjus 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinei kampanijai, 2018 m. lapkričio 17 d. buvo paskelbtas ir lapkričio 18 d. atlygintinai skleistas 29 s. trukmės vaizdo

⁶ Nuoroda internete

<https://www.facebook.com/Zuokas/?eid=ARAv52MxIMX8FCGscfPtSZ2DsJ8RGFnKOU8rZuQ7wYFILMQPHJ0SaSiYoaEE35GHnp1LCQehGVpe115> [žiūrėta 2019-02-07].

⁷ Nuoroda internete <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/2076123375765843/> [žiūrėta 2019-02-07].

⁸ Nuorodos internete: <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/2974668065892044/>,

<https://www.facebook.com/Zuokas/videos/537421250094389/> [žiūrėta 2019-02-07].

⁹ Nuoroda internete <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/keturiu-populiariausiu-kandidatu-i-vilniaus-merus-idejos-nuo-nemokamo-transporto-iki-nacionalinio-stadiono-projekto-numarinimo.d?id=79891297> [žiūrėta 2019-02-07].

įrašas „Miegojimas Pilyje“¹⁰ su priedu: „*Nebuvo nei kieta, nei šalta, o ir sapnai, tikiuosi, bus pranašingi*“. Įrašo 1–5 sekundėse rodomas raudono plakato išvyniojimas nuo Gedimino pilies bokšto, ant plakato užrašyta: „*Vilnius 2035, #VILNIUSMAŠTO, #VILNIUSISTHINKING*“. Įrašo pabaigoje (0:21-0:29) rodomas užrašas „*Vilnius 2035*“.

14.2.1. Pažymėtina, kad viešojoje erdvėje A. Zuokas įvardijamas kaip vienas iš idėjų renginio „Vilnius 2035“ iniciatorių bei moderatorių¹¹. A. Zuokas teigia, kad „*planas „Vilnius 2035“ galėtų būti apjungtas su šiuo metu rengiamu Vilniaus Bendruoju miesto planu ir tapti vieningu dokumentu, „nubrėžiančiu sostinės prioritetus artimiausiems penkiolikai metų*“¹², taip pat A. Zuokas akcentuoja plano „Vilnius 2035“ svarbą atskira publikacija interneto naujienų puslapyje www.delfi.lt¹³ bei paskelbimo apie savo kandidatūrą į Vilniaus miesto merus momentu 2018 m. gruodžio 6 d.¹⁴, todėl politinės kampanijos metu skleista idėja „Vilnius 2035“ yra A. Zuoko, kaip 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos dalyvio, idėjų visumos dalis ir vaizdo įrašas laikytinas A. Zuoko politine reklama, kurios turinys galimai orientuotas į 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimų politinę kampaniją. Pažymėtina, kad šio politinės reklamos žyma nepažymėto įrašo atlygintinas skleidimas „Facebook“ buvo vykdomas A. Zuokui neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu.

14.3. 2018 m. lapkričio 29 d. buvo paskelbtas ir lapkričio 30 d. atlygintinai skleistas 1 min. 2 s. trukmės vaizdo įrašas „Vilnius mąsto: Švietimas“¹⁵ su priedu: „*Praeito šimtmečio pradžioje buvo garsus posakis: „Nori pinigų - važiuok į Varšuvą. Nori žinių - važiuok į Vilnių“. Pasidalinkite, ką turime daryti drauge, kad Vilnius taptų idėjų centru bent Europoje? #AteitiesVilnius*“. Įrašė rodomas projektą „Vilnius 2035“ identifikuojantis ženklas, įvairūs asmenys kalba apie mokyklos / mokymo svarbą. A. Zuokas įrašė auditorijai pasakoja, kad Vilnius istoriniais laikais buvo žinomas kaip mokslo ir žinių miestas. Įrašo pabaigoje (1:01-1:02) rodomas interneto puslapio www.zuokas.lt adresas.

14.3.1. Pastebėtina, kad vaizdo įrašė akcentuojama švietimo (mokyklų) tema, remiantis viešai išsakytomis A. Zuoko idėjomis, yra jo, kaip 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos dalyvio, prioritetinis klausimas¹⁶, todėl vaizdo įrašas laikytinas A. Zuoko politine

¹⁰ Nuoroda internete <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/1901533296631888/> [žiūrėta 2019-02-11].

¹¹ Nuoroda internete <http://www.diena.lt/naujienos/vilnius/miesto-pulsas/strategine-vizija-ir-ateities-planas-vilnius-2035-startuoja-gedimino-bokste-886606> [žiūrėta 2019-02-11].

¹² Nuoroda internete <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2018/10/27/news/buves-vilniaus-meras-jau-sapnuoja-nauja-sostines-ateities-vizija-8037911/> [žiūrėta 2019-02-11].

¹³ Nuoroda internete <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/arturas-zuokas-vilnius-2035-kvietimas-mastyti.d?id=79466639> [žiūrėta 2019-02-11].

¹⁴ Nuoroda internete <http://www.diena.lt/naujienos/vilnius/miesto-pulsas/zuokas-apsisprende-kandidatuos-i-vilniaus-merus-892017> [žiūrėta 2019-02-11].

¹⁵ Nuoroda internete <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/185696622379539/> [žiūrėta 2019-02-11].

¹⁶ Nuoroda internete <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/keturiu-populiariausiu-kandidatu-i-vilniaus-merus-idejos-nuo-nemokamo-transporto-iki-nacionalinio-stadiono-projekto-numarinimo.d?id=79891297>

reklama. Pažymėtina, kad šio politinės reklamos žyma nepažymėto įrašo atlygintinas skleidimas „Facebook“ buvo vykdomas A. Zuokui neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu.

14.4. 2018 m. gruodžio 4 d. buvo paskelbtas ir gruodžio 5 d. atlygintinai skleistas 29 s. trukmės vaizdo įrašas „Nemokamas viešasis transportas“¹⁷ su priedašu „Apklausiau tiek žmonių dėl nemokamo viešojo transporto, kad jau galėčiau įsidarbinti ir į rinkos bei visuomenės tyrimų agentūrą“. Įrašė A. Zuokas kartu su dainininku Egidijumi Dragūnu viešose erdvėse ir viešajame transporte apklausia gyventojus dėl nemokamo viešojo transporto. Iš vaizdo įrašė iššokančių pokalbių teksto eilučių galima suprasti, kad dauguma apklaustųjų pritaria idėjai padaryti Vilniaus viešąjį transportą nemokamą. Įrašo pabaigoje (0:27-0:30) rodomas mėlyno autobuso paveikslėlis su užrašu „Nemokamai. Laisvė judėti“.

14.4.1. Pastebėtina, kad tęsiama Pažymos 13.1 papunktyje aptarto 2018 m. gegužės 17 d. vaizdo įrašo tema apie nemokamą viešojo transporto idėją, todėl laikytina, kad tai yra nuosekliai potencialiems rinkėjams primenamos idėjos. Taip pat pastebėtina, kad nemokamo viešojo transporto Vilniuje idėja atsispindi ir 2019 m. sausio 25 d., tai yra politinės kampanijos metu, „Facebook“ skelbimoje kandidato į Vilniaus miesto merus A. Zuoko politinėje reklamoje¹⁸ ir viešai išsakytose idėjose¹⁹, todėl vaizdo įrašas laikytinas A. Zuoko politine reklama. Atkreiptinas dėmesys, kad šis įrašas atlygintinai skleistas likus dienai iki A. Zuoko paskelbimo apie dalyvavimą Vilniaus miesto savivaldybės mero rinkimuose, ir jo atlygintinas skleidimas „Facebook“ buvo vykdomas A. Zuokui neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu.

15. Apibendrinant tyrimo metu įvertintą A. Zuoko 2018 m. gegužės 17 d., lapkričio 18, 30 d., gruodžio 5 d. atlygintinai „Facebook“ paskyroje „Zuokas“ skleistų vaizdo įrašų turinį, konstatuotina, kad A. Zuoko idėjų ir prioritetinių temų (nemokamo viešojo transporto Vilniuje, plano „Vilnius 2035“, švietimo sistemos tobulinimo), atsispindinčių A. Zuoko vykdomos rinkimų kampanijos metu skleidžiamoje informacijoje, žymimoje kaip politinė reklama, skleidimas yra A. Zuoko, kaip politiko ir kandidato, įvaizdžio kūrimas ir propagavimas ir laikytinas politine reklama, nepaisant to, kad dalis įrašų buvo skleidžiama iki politinės kampanijos pradžios, o dalis – jai prasidėjus, tačiau A. Zuokui neužsiregistravus savarankišku politinės kampanijos dalyviu.

16. Politinės kampanijos laikotarpiu (nuo 2018 m. lapkričio 7 d.) A. Zuokas „Facebook“ paskyroje „Zuokas“ atlygintinai skleidė 3 įrašus (Pažymos 13.2–13.4 papunkčiai), pažeisdamas Įstatymo 3 straipsnio 6 dalį, tai yra įgydamas turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai, neužsiregistravęs savarankišku politinės kampanijos dalyviu. VRK neturi duomenų, iš kokios sąskaitos buvo apmokėtas šių įrašų skelbimas.

¹⁷ Nuoroda internete <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/355148601909610/> [žiūrėta 2019-02-11].

¹⁸ Nuorodos internete: <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/2974668065892044/>, <https://www.facebook.com/Zuokas/videos/537421250094389/> [žiūrėta 2019-02-07].

¹⁹ Nuoroda internete <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/keturiu-populiariausiu-kandidatu-i-vilniaus-merus-idejos-nuo-nemokamo-transporto-iki-nacionalinio-stadiono-projekto-numarinimo.d?id=79891297> [žiūrėta 2019-02-07].

17. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 92 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme, rinkimų įstatymuose ir Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytų politinės reklamos skleidimo reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų vadovams arba kitiems už viešosios informacijos skleidimą ar visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingiems asmenims nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų*. ANK 589 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad *administracinių nusižengimų tyrimą atlieką ir protokolus surašo vyriausios rinkimų komisijos pirmininkas ir šios komisijos nariai ar Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko įgalioti valstybės tarnautojai*. ANK 93 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad *aukų politinei kampanijai gavimas, turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai prisiėmimas neužsiregistravus savarankiškuoju politinės kampanijos dalyviu užtraukia baudą privalančių registruotis politinių partijų pirmininkams ar privalantiems registruotis asmenims nuo šešių šimtų iki penkių tūkstančių aštuonių šimtų eurų*. ANK 589 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *administracinių nusižengimų tyrimą atlieką ir protokolus surašo vyriausios rinkimų komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas šios komisijos narys*.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, nėra pagrindo konstatuoti, kad Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) būtų finansuojama iš neleistinų finansavimo šaltinių.

Siūloma:

1. Pripažinti Artūro Zuoko socialiniame interneto tinklo „Facebook“ paskyroje „Zuokas“ atlygintinai skleistus 2018 m. gegužės 17 d. („Nemokamas viešasis transportas Vilniuje?“), lapkričio 18 d. („Miegojimas Pilyje“), lapkričio 30 d. („Vilnius mąsto: Švietimas“), gruodžio 5 d. („Nemokamas viešasis transportas“) vaizdo įrašus 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimų A. Zuoko politine reklama.

Pritarus 1 punktui:

2. Pripažinti politinės kampanijos metu, tai yra 2018 m. lapkričio 18 d. („Miegojimas Pilyje“), lapkričio 30 d. („Vilnius mąsto: Švietimas“), gruodžio 5 d. („Nemokamas viešasis transportas“) Artūro Zuoko socialinio interneto tinklo „Facebook“ paskyroje „Zuokas“ atlygintinai skleistus vaizdo įrašus paslėpta politine reklama.

3. Svarstyti dėl atsakomybės taikymo politinės kampanijos dalyviui Artūriui Zuokui dėl politinės reklamos skleidimo reikalavimų nesilaikymo.

4. Pripažinti, kad Artūras Zuokas, neužsiregistravęs savarankišku politinės kampanijos dalyviu, politinės kampanijos metu Artūro Zuoko socialinio interneto tinklo „Facebook“ paskyroje „Zuokas“ užsakydamas politinę reklamą, nurodytą 2 punkte, pažeidė Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6 dalį.

5. Svarstyti dėl atsakomybės taikymo politinės kampanijos dalyviui Artūriui Zuokui dėl turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai prisiėmimo neužsiregistravus savarankišku politinės kampanijos dalyviu.

6. Paveisti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui nustatyti 1 punkte nurodytos politinės reklamos skelbimo išlaidas bei finansavimo šaltinius ir papildyti savarankiško 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos dalyvio Artūro Zuoko 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitą.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Skyriaus vyriausiasis specialistas

Vytautas Vilys